

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.01.2010, sen. zn. 29 NSČR 1/2008, ECLI:CZ:NS:2010:29.NSCR.1.2008.1

Číslo: 88/2010

Právní věta:

Usnesení, jímž insolvenční soud odmítá dlužnický insolvenční návrh dle § 128 odst. 1 insolvenčního zákona, není usnesením o odmítnutí návrhu na povolení oddlužení, bez zřetele k tomu, že dlužník takový návrh (na povolení oddlužení) podal spolu s insolvenčním návrhem.

Z konstrukce § 395 insolvenčního zákona plyne, že úprava obsažená v § 395 odst. 2 písm. a) insolvenčního zákona směřuje proti návrhům na povolení oddlužení opakovaně podaným touž osobou (po předchozím odmítnutí jejího prvního návrhu na povolení oddlužení) v rámci jednoho a téhož insolvenčního řízení.

U insolvenčního návrhu podaného dlužníkem, který není podnikatelem, se rozhodujícími skutečnostmi, které osvědčují úpadek dlužníka, rozumí vylíčení konkrétních okolností, z nichž insolvenční soud (shledá-li je pravdivými) bude moci uzavřít, že dlužník má více věřitelů (nejméně dva), kteří vůči němu mají pohledávky (vůči nimž má peněžité závazky), jež jsou po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit.

U insolvenčního návrhu podaného dlužníkem, který není podnikatelem, proto, že mu úpadek teprve hrozí (§ 3 odst. 4 insolvenčního zákona), se rozhodujícími skutečnostmi, které osvědčují hrozící úpadek dlužníka, rozumí vylíčení konkrétních okolností, z nichž insolvenční soud (shledá-li je pravdivými) bude moci uzavřít (se zřetelem ke všem okolnostem případu), že lze důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků v budoucnu. Jinak řečeno, že v budoucnu nastane dlužníkovou platební neschopnost ve smyslu § 3 odst. 1 insolvenčního zákona, přičemž k podmínce, aby dlužník i v tomto případě měl nejméně dva věřitele s pohledávkami, jež se v budoucnu stanou splatnými, se v takovém případě pojí i požadavek, aby se neschopnost v budoucnu plnit pohledávky věřitelů, týkala „podstatné části“ dlužníkových peněžitých závazků.

Dlužník, který označením bodu 21 ve formuláři návrhu na povolení oddlužení projeví navenek úmysl podat „návrh na povolení oddlužení“ zároveň jako „insolvenční návrh“ a který současně rezignuje na uvedení („popis“) jakýchkoliv „rozhodujících skutečností, které osvědčují jeho úpadek nebo jeho hrozící úpadek“, předkládá insolvenčnímu soudu zásadně neprojednatelný insolvenční návrh, jenž má být bez dalšího odmítnut podle § 128 odst. 1 insolvenčního zákona.

Obsahuje-li insolvenční návrh dlužníka, který není podnikatelem, všechny zákonem předepsané náležitosti, musí být projednán i tehdy, odmítne-li insolvenční soud návrh na povolení oddlužení. Odmítnutím návrhu na povolení oddlužení nekončí insolvenčním řízení.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.01.2010

Spisová značka: 29 NSCR 1/2008

Číslo rozhodnutí: 88

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvence, Insolvenční návrh

Předpisy: § 103 odst. 1 IZ

§ 103 odst. 2 IZ

§ 128 odst. 1 IZ

§ 3 IZ

§ 395 IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 7. 2. 2008 Krajský soud v Brně odmítl – odkazuje na ustanovení § 3 odst. 1, 2 a 4, § 103 odst. 2 a § 128 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – insolvenční návrh dlužnice z 1. 2. 2008, s tím, že dlužnice v něm neuvedla skutečnosti osvědčující její hrozící úpadek a pro tento nedostatek nelze v řízení pokračovat.

K odvolání dlužnice Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 26. 3. 2008 potvrdil usnesení soudu prvního stupně, vycházející přitom z ustanovení § 3 odst. 1 písm. b), § 103 odst. 1, věty první, odst. 2, § 128 odst. 1, § 390 odst. 1, věty první, a § 392 odst. 2 insolvenčního zákona.

Dlužnice – uvedl odvolací soud – popsala rozhodující skutečnosti osvědčující hrozící úpadek tak, že:

„Příjmy manželů nepostačují na krytí závazků, které narůstají o úroky. Závazky lze vypořádat v poměrné výši za podmínek daných zákonem č. 182/2006 Sb.“.

Z tohoto obecného konstatování však podle odvolacího soudu nevyplývají žádné konkrétní skutečnosti, které by nasvědčovaly hrozícímu úpadku dlužnice. Obsah kolonky (vhodněji bodu) 21 insolvenčního návrhu je navíc rozporný, neboť dlužnice navrhuje, aby soud rozhodl o hrozícím úpadku, situaci ovšem popisuje tak, že již v současné době nepostačují příjmy manželů ke krytí závazků. To by naopak mohlo nasvědčovat tomu, že úpadek zde již je. Soud prvního stupně proto podle odvolacího soudu posoudil věc správně, dovedl-li nutnost odmítnout insolvenční návrh podle § 128 odst. 1 insolvenčního zákona.

Za důvodnou neměl odvolací soud ani odvolací námitku dlužnice, že potřebné skutečnosti jsou uvedeny v ostatních bodech „návrhu na povolení oddlužení“.

Připustil, že pod body 12 a 13 dlužnice uvádí svůj majetek a pod body 14, 15 a 17 své závazky, dodal však, že pouhý výčet majetku a závazků nelze bez dalšího považovat za rozhodující skutečnosti, které osvědčují hrozící úpadek dlužnice.

U závazků dlužnice není uvedeno, kdy jsou splatné, takže ani nelze posoudit jednu ze základních podmínek úpadku danou ustanovením § 3 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona. Ani při posouzení celého „návrhu na povolení oddlužení“ nelze dovést, že by splňoval náležitosti insolvenčního návrhu podle ustanovení § 103 insolvenčního zákona, uzavřel odvolací soud.

Dlužnice podala proti usnesení odvolacího soudu dovolání, požadujíc, aby Nejvyšší soud napadené

rozhodnutí zrušil.

Tvrdí, že nesprávným posouzením předložených důkazů a vyhodnocením jejich vzájemných souvislostí a postupem soudu prvního stupně, který nekonal tak, jak mu ukládá zákon (nevyzval ji k doplnění a odstranění údajných chyb podání) byla velmi vážně poškozena na svých právech a bylo jí tak znemožněno vypořádat se pomocí nového institutu oddlužení se závazky, jež – vzhledem k tomu že není podnikatelkou – nevzešly z její podnikatelské činnosti.

Konkrétně dovolatelka uvádí, že návrh podala v souladu s ustanoveními § 391 a § 392 insolvenčního zákona na předepsaném tiskopisu, ve kterém řádně vyplnila všechny údaje potřebné pro rozhodnutí o povolení oddlužení a k němuž připojila seznam svého majetku, závazků a listiny dokládající údaje o jejích příjmech za poslední 3 roky.

Dovolatelka rekapituluje, že v tiskopisu uvedla:

- 1) Pod bodem 12 majetek, který není předmětem zajišťovacích práv (60 000 Kč).
- 2) Pod bodem 13 majetek, který je předmětem zajišťovacích práv (3 350 000 Kč).
- 3) Pod bodem 8 předpokládané příjmy v následujících 5 letech (měsíční příjem 16 200 Kč).
- 4) Pod bodem 9 příjmy za poslední 3 roky,
- 5) Pod bodem 14 vykonatelné závazky v celkové výši 1 959 369 Kč, které mají být uspokojeny ze zajištění (ze žaloby vedené u Okresního soudu Brno – venkov pod sp. zn. 6 C 178/2005, ve prospěch věřitele ES, s. r. o., ve výši 659 369 Kč a ze smlouvy o půjčce ve prospěch věřitele P. V. ve výši 1 300 000 Kč),
- 6) Pod bodem 15 nevykonatelné závazky, ze kterých vyplývá právo na uspokojení ze zajištění (splátky úvěru poskytnutého jí věřitelkou GE Money Bank, a. s. – dále též jen „banka“, kde celková výše závazku činí 2 200 000 Kč).
- 7) Pod bodem 17 vykonatelné závazky, ze kterých vyplývá právo na uspokojení ze zajištění, tvořené závazkem ze směnečného platebního rozkazu Krajského soudu v Brně sp. zn. Cm 411/2004, ve prospěch věřitele Z. K., k jehož vymožení vystavil JUDr. L. exekuční příkaz na částku 2 172 593 Kč.

Dovolatelka usuzuje, že z údajů o jejím majetku obsažených pod body 8, 12 a 13 formuláře a z údajů o výši (celkem 6 331 908 Kč) jejích (nesporně existujících) závazků není možné vyvodit jiný závěr, než ten, že rozhodující skutečností osvědčující její úpadek (ve smyslu bodu 21 formuláře), je prokázaná skutečnost, že její příjmy (ani příjmy manželů, neboť ti jsou existujícími závazky vázání společně a nerozdílně) nepostačují ke krytí závazků, které stále narůstají o úroky z prodlení.

Za této situace – pokračuje dovolatelka – lze závazky dlužníka (manželů-dlužníků) vypořádat pouze v poměrné výši za podmínek daných insolvenčním zákonem, a to prodejem majetku, především majetku nemovitého, což navrhla jako způsob oddlužení (zpeněžením majetkové podstaty) pod bodem 6, uvádějíc dále pod bodem 7 okolnosti, z nichž lze usuzovat na výši plnění, které by obdrželi její věřitelé.

Pod bodem 21 pak v souladu se zněním insolvenčního zákona podala návrh na povolení oddlužení jako insolvenční návrh z důvodu hrozícího úpadku.

Na tomto základě dovolatelka uzavírá, že její podání splňovalo všechny náležitosti stanovené

zákonem.

Dovolatelka podrobuje kritice závěr soudu prvního stupně, podle kterého nevylicila rozhodující skutečnosti, majíc jej ve světle výše rozvedeného za „nesprávné hodnocení všech tvrzení a doložení důkazů“, které předložila „ve svém návrhu na povolení oddlužení“. Jak je totiž v návrhu uvedeno pod body 14, 15 a 17, její závazky činí celkem 6 331 908 Kč, z toho závazky již splatné 2 172 532,19 Kč. Její roční průměrný příjem přitom činí 87 097 Kč a roční příjem jejího manžela pak 264 084 Kč. Z těchto příjmů lze na úhradu závazků dovolatelky a jejího manžela po odečtení neobstavitelného životního minima vyčlenit celkem 330 600 Kč ročně, z čehož by při žití na hranici sociální nouze spláceli společný závazek 20 let (při nárůstu úroků z prodlení 34 let). Odtud je podle dovolatelky zřejmé, že není schopna dostát zaplacení svých již existujících závazků a že jí hrozí úpadek.

Oproti tomu má dovolatelka ve společném jmění s manželem nemovitý majetek v tržní hodnotě 3 350 000 Kč, jehož zpeněžením by při povolení oddlužení dle insolvenčního zákona byly uspokojeny závazky věřitelů v míře přesahující 56,8 %.

Soud prvního stupně pak podle dovolatelky nesplnil povinnost uloženou mu ustanovením § 5 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu a § 393 insolvenčního zákona, když ji měl vyzvat, aby návrh na povolení oddlužení doplnila do 7 dnů. Jelikož tak neučinil, upřel jí právo na spravedlivý soudní proces garantované Ústavou a Listinou základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Tímto nezákonným postupem odebral soud dovolatelce možnost vypořádat své závazky oddlužením, neboť ustanovení § 395 odst. 2 insolvenčního zákona jí neumožňuje podat nový návrh na povolení oddlužení.

Odvolacímu soudu dovolatelka vytýká, že se touto skutečností nezabýval, ač bylo jeho povinností zkoumat, zda odvoláním napadené rozhodnutí „netrpí vadou“ (řízení).

Odvolací soud kritizuje dovolatelka i za to, že neposoudil návrh na oddlužení jako celek a nevyhodnotil, zda všechny uvedené a prokázané skutečnosti poskytují dostatečný obraz o majetkových možnostech dovolatelky zaplatit prokazatelně existující závazky z příjmů. Přitom má za to, že i odvolacímu soudu muselo být zřejmé, že závazky z úvěrové smlouvy již jsou splatné a že zejména závazek ve výši 2 172 539,19 Kč, podložený rozsudkem i exekučním příkazem, je nejen splatný, nýbrž jí též znemožňuje nakládat s příjmy i movitým a nemovitým majetkem a dosáhnout tak alespoň podstatného zaplacení existujících závazků prodejem nemovitosti. Proto také žádala o povolení oddlužení.

Ve světle údajů uvedených pod bodem 17 insolvenčního návrhu nemůže být podle dovolatelky správný úsudek odvolacího soudu, že „u závazků dlužníka například vůbec není uvedena jejich splatnost, takže není možné posoudit, zda dlužník je či není v úpadku ve smyslu ustanovení § 3 odst. 4 insolvenčního zákona“. Dodává, že „pochybovat o splatnosti závazků, na které je vydán exekuční příkaz, není a nemůže správným posouzením důkazů dlužníka“. Také údaj o úvěru ve výši 2 200 000 Kč, poskytnutém dovolatelce bankou, a zajištěném zástavními právy na jejich nemovitostech, je dle dovolatelky „prokazatelným důkazem“ pro vyvození správného závěru soudu, zda jí „hrozí úpadek ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 insolvenčního zákona“.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona (ve znění, jež od podání insolvenčního návrhu nedoznalo změn) pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se

zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení.

Pro rozhodnutí vydaná v insolvenčním řízení jsou ve smyslu uvedeného přiměřeně aplikovatelná též ustanovení občanského soudního řádu o dovolání.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 30. 6. 2009) se podává z bodu 12., části první, článku II. zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 3 o. s. ř., není však důvodné.

Dovatelka dovolání výslovně nepřipíná k žádnému z dovolacích důvodů taxativně vypočtených v § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř. Užití dovolacího důvodu uvedeného v § 241a odst. 3 o. s. ř. je nicméně u dovolání přípustného podle § 239 o. s. ř. vyloučeno (srov. přímo dikce § 241a odst. 3 o. s. ř.). Posuzováno podle obsahu se dovolání jednak argumentačně váže k dovolacímu důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, jednak je kritikou správnosti právního posouzení věci, již je vyhrazen dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

S přihlédnutím k době podání insolvenčního návrhu i k době vydání napadeného usnesení je pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodný výklad insolvenčního zákona ve znění zákonů č. 312/2006 Sb., č. 108/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb.

1/ K tvrzené vadě řízení.

S existencí dovolacího důvodu uvedeného v § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. se obsahově pojí dovolatelčina námitka, že soud prvního stupně nesplnil poučovací povinnost uloženou mu ustanovením § 5 o. s. ř. a § 393 insolvenčního zákona, a nevyzval ji, aby „návrh na povolení oddlužení“ doplnila do 7 dnů, čímž jí prý upřel jí právo na spravedlivý soudní proces garantované Ústavou a Listinou a to proto, že ustanovení § 395 odst. 2 insolvenčního zákona dovolatelce (údajně) neumožňuje podat nový návrh na povolení oddlužení.

Pro dovolací přezkum jsou u tohoto dovolacího důvodu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona:

Podle ustanovení § 103 insolvenčního zákona, insolvenční návrh musí kromě obecných náležitostí podání obsahovat označení insolvenčního navrhovatele a označení dlužníka, kterého se týká, popřípadě označení jejich zástupců. Fyzická osoba musí být označena jménem, příjmením a bydlištěm (sídlem) a v případě, že jde o podnikatele, též identifikačním číslem. Právnícká osoba musí být označena obchodní firmou nebo názvem, sídlem a identifikačním číslem. Je-li navrhovatelem stát, musí insolvenční návrh obsahovat označení příslušné organizační složky státu, která za stát před insolvenčním soudem vystupuje (odstavec 1). V insolvenčním návrhu musí být dále uvedeny rozhodující skutečnosti, které osvědčují úpadek dlužníka nebo jeho hrozící úpadek, skutečnosti, ze kterých vyplývá oprávnění podat návrh, není-li insolvenčním navrhovatelem dlužník, označeny důkazy, kterých se insolvenční navrhovatel dovolává, a musí z něj být patrné, čeho se jím insolvenční navrhovatel domáhá (odstavec 2).

Ustanovení § 104 insolvenčního zákona pak určuje, že podá-li insolvenční návrh dlužník, je povinen k němu připojit a) seznam svého majetku včetně svých pohledávek s uvedením svých dlužníků (dále jen „seznam majetku“), b) seznam svých závazků s uvedením svých věřitelů (dále jen „seznam závazků“), c) seznam svých zaměstnanců, d) listiny, které dokládají úpadek nebo hrozící úpadek (odstavec 1). V seznamu majetku je dlužník povinen označit jednotlivě svůj majetek, včetně pohledávek. U pohledávek stručně uvede skutečnosti, na kterých se zakládají, a uvede jejich výši; výslovně se dále

vyjádří k jejich dobytosti. U majetku, včetně pohledávek, o kterých probíhá soudní nebo jiné řízení, nebo ohledně nichž již bylo příslušným orgánem rozhodnuto, dlužník tato řízení (rozhodnutí) označí (odstavec 2). V seznamu závazků je dlužník povinen jako své věřitele označit všechny osoby, o kterých je mu známo, že vůči němu mají pohledávky nebo jiná majetková práva, nebo které vůči němu pohledávky nebo jiná majetková práva uplatňují. Jsou-li věřiteli dlužníka osoby dlužníkovi blízké nebo osoby, které tvoří s dlužníkem koncern, musí dlužník tyto skutečnosti výslovně uvést. Dlužník v seznamu závazků stručně uvede, které z pohledávek svých věřitelů popírá co do důvodu nebo co do výše a proč. Má-li dlužník věřitele, o kterých je mu známo, že proti němu mají právo na uspokojení ze zajištění, nebo kteří toto právo proti němu uplatňují, uvede je odděleně. U pohledávek těchto věřitelů dále označí věci, práva, pohledávky nebo jiná majetkové hodnoty, u kterých se uplatňuje uspokojení ze zajištění, včetně údaje o tom, které movité věci se nacházejí v držení věřitele nebo třetí osoby, dále označení druhu zajištění a důvodu jeho vzniku. Dále dlužník uvede, zda a v jakém rozsahu právo na uspokojení ze zajištění popírá a proč (odstavec 3). Nemá-li dlužník žádné zaměstnance nebo žádné dlužníky, uvede to v seznamech výslovně. Pro označení osob v seznamech platí § 103 odst. 1 obdobně. Předložené seznamy musí dlužník podepsat a výslovně v nich uvést, že jsou správné a úplné (odstavec 4).

Dle ustanovení § 106 odst. 1 insolvenčního zákona dlužník, který hodlá řešit svůj úpadek nebo hrozící úpadek oddlužením, musí s insolvenčním návrhem spojit i návrh na povolení oddlužení. S insolvenčním návrhem je rovněž možné spojit návrh na povolení reorganizace. V těchto případech musí insolvenční návrh obsahovat i náležitosti předepsané pro tyto návrhy a musí k němu být přiloženy další pro ně požadované přílohy.

Podle ustanovení § 128 odst. 1 insolvenčního zákona, insolvenční návrh, který neobsahuje všechny náležitosti nebo který je nesrozumitelný anebo neurčitý, insolvenční soud odmítne, jestliže pro tyto nedostatky nelze pokračovat v řízení; učiní tak neprodleně, nejpozději do 7 dnů poté, co byl insolvenční návrh podán. Ustanovení § 43 občanského soudního řádu se nepoužije.

Dle § 390 odst. 1, věty první, insolvenčního zákona návrh na povolení oddlužení musí dlužník podat spolu s insolvenčním návrhem.

Z ustanovení § 391 insolvenčního zákona se dále podává, že návrh na povolení oddlužení musí vedle obecných náležitostí podání obsahovat a) označení dlužníka a osob oprávněných za něho jednat, b) údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 5 letech, c) údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky (odstavec 1). Návrh na povolení oddlužení lze podat pouze na formuláři; náležitosti formuláře stanoví prováděcí právní předpis. Podobu formuláře zveřejní ministerstvo způsobem umožňujícím dálkový přístup; tato služba nesmí být zpoplatněna (odstavec 2).

Ustanovení § 393 odst. 1 insolvenčního zákona pak určuje, že neobsahuje-li návrh na povolení oddlužení všechny náležitosti nebo je nesrozumitelný anebo neurčitý, insolvenční soud usnesením vyzve osobu, která jej podala, k jeho opravě nebo doplnění v určené lhůtě, která nesmí být delší než 7 dnů. Současně ji poučí, jak má opravu nebo doplnění provést.

Podle ustanovení § 395 insolvenčního zákona insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že jím je sledován nepoctivý záměr (odstavec 1 písm. a/), jakož i tehdy, jestliže jej znovu podala osoba, o jejímž návrhu na povolení oddlužení bylo již dříve rozhodnuto (odstavec 2 písm. a/). Přitom na nepoctivý záměr sledovaný návrhem na povolení oddlužení lze usuzovat zejména tehdy, jestliže ohledně dlužníka, jeho zákonného zástupce, jeho statutárního orgánu nebo člena jeho kolektivního statutárního orgánu v posledních 5 letech probíhalo insolvenční řízení nebo jiné řízení řešící úpadek takové osoby, a to v závislosti na výsledku takového řízení (odstavec 3 písm. a/).

Dovolatelčina argumentace zjevně není opodstatněná; je totiž založena na nesprávném zaměňování insolvenčního návrhu s návrhem na povolení oddlužení.

Insolvenční návrh definuje insolvenční zákon v § 2 písm. c) jako u insolvenčního soudu podaný návrh na zahájení insolvenčního řízení, přičemž definice pojmů „insolvenční řízení“ a „insolvenční soud“ jsou obsaženy v témže ustanovení pod písmeny a) a b).

Návrh na povolení oddlužení je pak podáním, jímž se dlužník v insolvenčním řízení zahájeném insolvenčním návrhem (dlužníka nebo věřitele) domáhá rozhodnutí o způsobu řešení svého úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením (rozhodnutí o povolení oddlužení); to plyne jednak z definice způsobů řešení úpadku obsažené v § 4 insolvenčního zákona, jednak z ustanovení § 106 odst. 1, věty první, insolvenčního zákona (výše citovaného), jakož i z ustanovení § 148 odst. 3 insolvenčního zákona.

Jde tedy o dvě různá procesní podání, pro která insolvenční zákon předepisuje různé obsahové náležitosti a pro která uplatňuje odlišná pravidla i co do požadavku na jejich formu. Obsahové náležitosti insolvenčního návrhu vymezuje § 103 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona, kdežto obsahové náležitosti návrhu na povolení oddlužení ustanovení § 391 insolvenčního zákona.

Pro insolvenční návrh předpisuje insolvenční zákon (v § 97 odst. 2) úředně ověřený podpis osoby, která jej podala, nebo zaručený elektronický podpis osoby, která jej podala (u insolvenčního navrhovatele jednajícího jen prostřednictvím zástupce s procesní plnou mocí se takový požadavek nutně pojí i k podpisu zmocnítele /insolvenčního navrhovatele/ na této plné moci), zatímco u návrhu na povolení oddlužení zvláštní požadavky pro jeho podpis uplatněny nejsou.

Pro insolvenční návrh není insolvenčním zákonem předepsána (co do jeho podoby) žádná zvláštní forma, kdežto návrh na povolení oddlužení lze podat pouze na formuláři (§ 391 odst. 2 insolvenčního zákona), jehož podobu zveřejnilo Ministerstvo spravedlnosti na svých webových stránkách.

U dlužnického insolvenčního návrhu je dlužník, jenž hodlá řešit svůj úpadek nebo hrozící úpadek oddlužením, povinen podat návrh na povolení oddlužení společně s insolvenčním návrhem (srov. § 106 odst. 1, větu první, a § 390 odst. 1, větu první, insolvenčního zákona).

Samotný návrh na povolení oddlužení však není ani při dodržení všech požadavků kladených insolvenčním zákonem na jeho obsah podáním způsobilým zahájit insolvenční řízení (tím je pouze obsahově řádný a náležitě podepsaný insolvenční návrh).

Obsahuje-li insolvenční návrh dlužníka, který není podnikatelem, všechny zákonem předepsané náležitosti, musí být projednán i tehdy, odmítne-li insolvenční soud návrh na povolení oddlužení jako opožděný (§ 390 odst. 3 insolvenčního zákona) nebo jako vadný (§ 393 odst. 1 a 3 insolvenčního zákona). Odmítnutím návrhu na povolení oddlužení nekončí insolvenční řízení, jelikož návrh na povolení oddlužení není podáním, jímž se insolvenční řízení zahajuje (tím je insolvenční návrh).

Má-li insolvenční návrh dlužníka nedostatky, pro které nelze pokračovat v insolvenčním řízení tímto návrhem zahájené, insolvenční soud jej odmítne podle § 128 odst. 1 insolvenčního zákona. Takové rozhodnutí (usnesení) insolvenčního soudu je rozhodnutím, jímž se insolvenční řízení končí, takže je bezpředmětné zabývat se (z hlediska možných vad nebo včasnosti) návrhem na povolení oddlužení, který dlužník podal souběžně s tímto insolvenčním návrhem. Rozhodnutí o způsobu řešení dlužníkovy úpadku (jímž je u oddlužení rozhodnutí o povolení oddlužení – srov. § 4 odst. 2 písm. c/ insolvenčního zákona) totiž může být vydáno, jen bylo-li již vydáno rozhodnutí o (dlužníkově) úpadku ve smyslu § 136 insolvenčního zákona.

Z uvedeného plyne, že usnesení, jímž insolvenční soud odmítá dlužnický insolvenční návrh dle § 128

odst. 1 insolvenčního zákona, není usnesením o odmítnutí návrhu na povolení oddlužení, bez zřetele k tomu, že dlužník takový návrh (na povolení oddlužení) podal spolu s insolvenčním návrhem. S usnesením o odmítnutí insolvenčního návrhu, ke kterému dlužník připojil (se kterým podal) i návrh na povolení oddlužení, tedy v případě, že bude následně zahájeno nové insolvenční řízení, v němž týž dlužník znovu podá návrh na povolení oddlužení, účinky předjímané ustanovením § 395 odst. 2 písm. a) insolvenčního zákona (tedy zamítnutí návrhu na povolení oddlužení proto, že jej znovu podala osoba, o jejímž návrhu na povolení oddlužení bylo již dříve rozhodnuto) spojeny nejsou a dovolatelka se mýlí, usuzuje-li jinak.

Dokonce ani tehdy, jestliže insolvenční soud při odmítnutí insolvenčního návrhu pro vady současně (zbytečně) odmítne (pro vady nebo jako opožděný) návrh na povolení oddlužení, nemá smysl spekulovat pro účely nově zahájeného insolvenčního řízení o jakýchkoli účincích takového odmítnutí ve spojení s úpravou obsaženou v § 395 odst. 2 písm. a) insolvenčního zákona (takové účinky se v popsané situaci neprosadí právě proto, že insolvenční řízení bylo skončeno odmítnutím insolvenčního návrhu) aniž bylo přijato rozhodnutí o úpadku (§ 136 insolvenčního zákona), bez kterého rozhodnutí o způsobu řešení úpadku přijmout nelze.

Pro úplnost (v rámci předcházení dalších zbytečných sporů) lze v této souvislosti dodat, že z konstrukce § 395 insolvenčního zákona (zejména z jeho odstavců 1 písm. a/, 2 písm. a/ a 3 písm. a/) plyne, že úprava obsažená v § 395 odst. 2 písm. a) insolvenčního zákona směřuje proti návrhům na povolení oddlužení opakovaně podaným touž osobou (po předchozím odmítnutí jejího prvního návrhu na povolení oddlužení) v rámci jednoho a téhož insolvenčního řízení. Vazbu mezi dříve skončeným insolvenčním řízením (v němž bylo rozhodováno o návrhu takové osoby na povolení oddlužení) a nově zahájeným insolvenčním řízením, ve kterém stejná osoba podala „nový“ návrh na povolení oddlužení, postihuje úprava obsažená v § 395 odst. 1 písm. a), ve spojení s odstavcem 3 písm. a) insolvenčního zákona. V rámci této úpravy je na uvážení insolvenčního soudu podle konkrétních okolností případu a v závislosti na výsledku předchozího insolvenčního řízení posoudit, zda je důvod zamítnout návrh na povolení oddlužení podaný v novém insolvenčním řízení proto, že jím dlužník sleduje nepoctivý záměr.

Argumentace důsledky uvedenými v § 395 odst. 2 insolvenčního zákona tedy při odmítnutí insolvenčního návrhu není namístě.

Podle ustanovení § 5 o. s. ř. (ve znění, jež od podání insolvenčního návrhu nedoznalo změn) soudy poskytují účastníkům poučení o jejich procesních právech a povinnostech.

I z výše rozvedené argumentace plyne, že soud prvního stupně neměl povinnost vyzvat dovolatelku k doplnění „návrhu na povolení oddlužení“; neodmítal totiž „návrh na povolení oddlužení“, nýbrž „insolvenční návrh“. U insolvenčního návrhu přitom insolvenční zákon (v § 128 odst. 1) určuje ohledně poučovací povinnosti jinak (tak, že výslovně vylučuje přiměřené užití § 43 o. s. ř. před tím, než bude insolvenční návrh odmítnut). Argument poučovací povinností soudu opírající se o ustanovení občanského soudního řádu (v daném případě o jeho § 5) je tedy s přihlédnutím dikci § 7 odst. 1 insolvenčního zákona zjevně nepřiléhavý.

Na závěru, že řízení dovolatelkou tvrzenou vadou zjevně postiženo není, ničeho nemění ani skutečnost, že dovolatelku zřejmě přivedla k nesprávnému zaměňování „návrhu na povolení oddlužení“ s „insolvenčním návrhem“ podoba formuláře „návrhu na povolení oddlužení“, který se od 1. 1. 2008 (v souladu s ustanovením § 391 odst. 2 insolvenčního zákona) nachází na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti.

Tento formulář totiž dlužníku umožňuje (v rozhodné době umožňoval) podat „návrh na povolení oddlužení“ zároveň jako „insolvenční návrh“ tím, že v něm insolvenční navrhovatel (jímž z povahy

věci nemůže být jiná osoba než dlužník žádající o povolení oddlužení) označí bod 21 a vyplní tam předepsané údaje. Tím ovšem není insolvenční soud zbaven povinnosti zkoumat, zda vyplněný formulář „návrhu na povolení oddlužení“, který dlužník zároveň podává jako „insolvenční návrh“, vskutku obsahuje (z pohledu údajů, jež do něj dlužník vepsal) náležitosti předepsané pro insolvenční návrh, zvláště pak ony „rozhodující skutečnosti, které osvědčují úpadek dlužníka nebo jeho hrozící úpadek“ (§ 103 odst. 2 insolvenčního zákona), k jejichž „popisu“ formulář insolvenčního návrhatele (dlužníka) výslovně vybízí právě v souvislosti s případným označením bodu 21.

Obecně lze v této souvislosti říci, že dlužník, který označením bodu 21 ve formuláři návrhu na povolení oddlužení projeví navenek úmysl podat „návrh na povolení oddlužení“ zároveň jako „insolvenční návrh“ a který současně rezignuje na uvedení („popis“) jakýchkoli „rozhodujících skutečností, které osvědčují jeho úpadek nebo jeho hrozící úpadek“, předkládá insolvenčnímu soudu zásadně neprojednatelný insolvenční návrh, jenž má být bez dalšího odmítnut podle § 128 odst. 1 insolvenčního zákona.

Na tomto základě lze uzavřít, že dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. dán není.

2) K právnímu posouzení věci.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

V rovině právního posouzení jde v dané věci o to, zda s přihlédnutím k obsahu insolvenčního návrhu (tvořeného formulářem „návrhu na povolení oddlužení“, který dovolatelka /dlužnice/ zároveň podala jako „insolvenční návrh“) měl soud prvního stupně důvod insolvenční návrh odmítnout podle § 128 odst. 1 insolvenčního zákona.

Rozhodovací praxe soudů je přitom již ustálena v závěru, že vady insolvenčního návrhu může insolvenční návrhové odstranit, jen dokud insolvenční soud nerozhodne o odmítnutí insolvenčního návrhu podle § 128 odst. 1 insolvenčního zákona a že k odstranění vad insolvenčního návrhu provedenému až v odvolacím řízení se nepřihlíží (srov. rozhodnutí uveřejněné pod číslem 11/2009 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

Dříve, než Nejvyšší soud přikročí k prověrce správnosti úvah soudů nižších stupňů o odmítnutí insolvenčního návrhu dlužnice, je namístě poznamenat, že skutečnému obsahu insolvenčního spisu odporují dovolací tvrzení, podle kterého dovolatelka pod bodem 14 insolvenčního návrhu uvedla „vykonatelné závazky v celkové výši 1 959 369 Kč“. Dané místo insolvenčního návrhu totiž pojednává o nevykonatelných závazcích.

Podle ustanovení § 3 insolvenčního zákona, dlužník je v úpadku, jestliže má a) více věřitelů a b) peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a c) tyto závazky není schopen plnit (dále jen „platební neschopnost“) (odstavec 1). Má se za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže a) zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo b) je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo c) není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo d) nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1, kterou mu uložil insolvenční soud (odstavec 2). Dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou – podnikatelem, je v úpadku i tehdy, je-li předlužen. O předlužení jde tehdy, má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. Při stanovení hodnoty dlužníkovy majetku se přihlíží také k další správě jeho majetku, případně k dalšímu provozování jeho podniku, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat

(odstavec 3). O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků (odstavec 4).

Požadavkem kladeným na obsahové náležitosti insolvenčního návrhu v ustanovení § 103 odst. 2 insolvenčního zákona se Nejvyšší soud ponejprv zabýval v usnesení ze dne 26. 2. 2009, sp. zn. KSBR 31 INS 1583/2008, [29 NSČR 7/2008](#), uveřejněném pod číslem 91/2009 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek. V tomto rozhodnutí (na něž v podrobnostech odkazuje a na jehož závěrech nemá důvod cokoli měnit), Nejvyšší soud především formuloval závěr, podle kterého povinnost vylíčit v insolvenčním návrhu rozhodující skutečnosti, které osvědčují úpadek dlužníka nebo jeho hrozící úpadek, není splněna tím, že insolvenční navrhovatel ohledně těchto skutečností odkáže na listinný důkaz, který připojí k insolvenčnímu návrhu jako přílohu.

Tamtéž vysvětlil, že požadavek formulovaný ve výše citovaném ustanovení § 103 odst. 2 insolvenčního zákona (aby v insolvenčním návrhu byly uvedeny rozhodující skutečnosti, které osvědčují úpadek dlužníka) pro věřitelský insolvenční návrh je srovnatelný s požadavkem kladeným na obsah věřitelského návrhu na prohlášení konkursu ustanovením § 4 odst. 2, věty první, zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. 12. 2007 (dále též jen „ZKV“), jež bylo předmětem výkladu podaného pod bodem VII. stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, [Cpjn 19/98](#), uveřejněného pod číslem 52/1998 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „stanovisko“), na straně 174 (350).

Tam Nejvyšší soud na dané téma uzavřel, že ukládá-li ustanovení § 4 odst. 2 ZKV věřiteli, aby v návrhu na prohlášení konkursu uvedl okolnosti, které osvědčují, že dlužník je v úpadku (...), vymezuje tím obsahové náležitosti návrhu (to, co má být v návrhu tvrzeno, aby byl způsobilý k věcnému projednání). Jinak řečeno, v návrhu musí být tvrzeny takové okolnosti, z nichž závěr o úpadku dlužníka (...) logicky vzato vyplývá. K tomu dodal, že pouhé konstatování, že „dlužník je v úpadku“ nebo že „je insolventní“ anebo „je předlužen“, není uvedením okolností, které úpadek osvědčují.

V poměrech insolvenčního návrhu podaného dlužníkem, který není podnikatelem, se (obdobně jako ve stanovisku) rozhodujícími skutečnostmi, které osvědčují úpadek dlužníka rozumí vylíčení konkrétních okolností, z nichž insolvenční soud (shledá-li je pravdivými) bude moci uzavřít, že dlužník má více věřitelů (nejméně dva), kteří vůči němu mají pohledávky (vůči nimž má peněžité závazky), jež jsou po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit (srov. § 3 odst. 1 insolvenčního zákona). Přitom v otázce (ne)schopnosti dlužníka plnit uvedené závazky (§ 3 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona) může být konkrétní dlužníkově tvrzení v insolvenčním návrhu, z něž takový úsudek plyne, nahrazeno tvrzením, z něž lze dovodit, že dlužník zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků (§ 3 odst. 2 písm. a/ insolvenčního zákona), nebo tvrzením, z něž lze dovodit, že dlužník tyto závazky neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti (§ 3 odst. 2 písm. b/ insolvenčního zákona), anebo tvrzením, z něž lze dovodit, že uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku není možné dosáhnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí (§ 3 odst. 2 písm. c/ insolvenčního zákona).

Tam, kde dlužník podal insolvenční návrh proto, že mu úpadek teprve hrozí (§ 3 odst. 4 insolvenčního zákona), se rozhodujícími skutečnostmi, které osvědčují hrozící úpadek dlužníka rozumí vylíčení konkrétních okolností z nichž insolvenční soud (shledá-li je pravdivými) bude moci uzavřít (se zřetelem ke všem okolnostem případu), že lze důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků v budoucnu. Jinak řečeno, že v budoucnu nastane dlužníková platební neschopnost ve smyslu § 3 odst. 1 insolvenčního zákona, přičemž k podmínce, aby dlužník i v tomto případě měl nejméně dva věřitele s pohledávkami, jež se v budoucnu stanou splatnými, se v takovém případě pojí i požadavek, aby se neschopnost v budoucnu

plnit pohledávky věřitelů, týkala „podstatné části“ dlužnických peněžitých závazků.

Z insolvenčního návrhu dlužnice v této věci je přitom patrné, že dlužnice pod bodem 21 insolvenčního návrhu žádala, aby soud rozhodl o jejím hrozícím úpadku (ve smyslu § 3 odst. 4 insolvenčního zákona). Tamtéž obsažený popis rozhodujících skutečností osvědčujících hrozící úpadek („Příjmy manželů nepostačují na krytí závazků, které narůstají o úroky. Závazky lze vypořádat v poměrné výši za podmínek daných zákonem č. 182/2006 Sb.“), však nevedou k závěru, že dlužnici hrozí úpadek (ve smyslu § 3 odst. 4 insolvenčního zákona), ani k závěru, že dlužnice již je v úpadku (ve smyslu § 3 odst. 1 insolvenčního zákona). To platí i s přihlédnutím k ostatním částem insolvenčního návrhu (jak jsou co do svého obsahu výstižně popsány v napadeném usnesení).

K tomu, aby bylo možné z údajů obsažených v insolvenčním návrhu uzavřít (jak pro úpadek ve formě platební neschopnosti, tak pro jen hrozící úpadek), že dlužnice má nejméně dva věřitele s pohledávkami, které jsou alespoň 30 dnů po lhůtě splatnosti, chybí v insolvenčním návrhu údaj o splatnosti kteréhokoliv ze závazků popsanych pod body 14 až 17 formuláře. Závěr o existenci pohledávky po lhůtě splatnosti lze dovodit jen u vykonatelné pohledávky označené pod bodem 17 (ovšem bez údaje o tom, jak dlouho je pohledávka po lhůtě splatnosti), která je ovšem jedinou pohledávkou (jediného věřitele), u níž je takový úsudek možný.

Na tomto základě lze i v rovině právní uzavřít, že soud prvního stupně nepochybil, jestliže insolvenční návrh dlužnice odmítl podle § 128 odst. 1 insolvenčního zákona proto, že neobsahuje všechny náležitosti a pro tyto nedostatky nemůže být věcně projednán (nelze pokračovat v řízení o něm). Stejně tak nepochybil odvolací soud, jestliže usnesení soudu prvního stupně jako věcně správné potvrdil.

Ani dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. tedy dán není.

Dovolatelce se v rovině uplatněných dovolacích důvodů správnost napadeného rozhodnutí zpochybnit nepodařilo a vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se nepodávají ani ze spisu. Nejvyšší soud proto dovolání jako neopodstatněné zamítl podle § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř.